

Nieuw Nederlands

TLPST

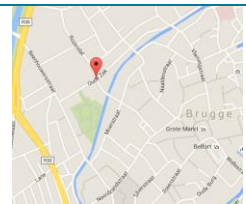
Lesbrief nummer 28 – mei 2016

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Wat is de gekste straatnaam in jouw gemeente?

In de vijf Vlaamse provincies van België is de gekste straatnaam gekozen. De grote winnaar werd een straatje in Brugge dat luistert naar de naam 'Oude Zak'.

> [Lees verder](#)

Langemailalarm

Zijn er mensen die je lange mails sturen? Kijk dan goed uit je doppen, zeggen Amerikaanse onderzoekers. Volgens hen kunnen lange e-mails duiden op geheimen.

> [Lees verder](#)

Hoe moeilijk is de Engelse uitspraak?

Veel Nederlanders kunnen best goed Engels spreken, maar meestal hoor je aan hun uitspraak toch meteen dat ze niet uit Engeland komen, maar uit Nederland. Waar het precies aan ligt, is vaak lastig te zeggen.

> [Lees verder](#)

De taal van YouTubers

Misschien kijken jullie ook weleens naar YouTube-video's waar gamers een spelletje spelen. Als je dat doet, is je misschien opgevallen hoe vaak de deelnemers 'O mijn God' zeggen.

> [Lees verder](#)

Wat is de gekste straatnaam in jouw gemeente?

In de vijf Vlaamse provincies van België is de gekste straatnaam gekozen. De grote winnaar werd een straatje in Brugge dat luistert naar de naam 'Oude Zak'. De andere kandidaten voor de titel waren Kromme Elleboogstraat (Antwerpen), Wijvestraat (Zonhoven), Vortekoestraat (Waasmunster) en Boterham (Halle).

De benaming *zak* betekende vroeger 'doodlopende straat'. In het Frans heb je een woord dat erop lijkt, want in die taal heet een doodlopende straat *cul de sac*.

Een Nederlandse bewoner van de Oude Zak is best tevreden met de naam van de straat. Vooral Nederlandse toeristen vinden de dubbele bodem van de straatnaam leuk. Er wordt weleens *gegrapt* dat je alleen in de Oude Zak kunt wonen als je een oude zak bent.

Oude Zak: de gekste straatnaam van Vlaanderen

Vragen en opdrachten

1a Wat is de naam van de straat waar jij woont?

1b Ben je tevreden met die naam? Zo nee, leg uit waarom niet.

1c Stel je voor dat je later een leuk huis ziet om te huren of te kopen, maar de straatnaam is vreselijk. Zou dat invloed hebben op jouw keuze om er wel of niet te gaan wonen? Leg je antwoord uit.

Overleg in de klas:

2a Wat is de meest bijzondere straatnaam van de leerlingen in jullie klas?

2b Kennen jullie een gekke straatnaam in de buurt van jullie school of huis?

De winnaar van de gekste straatnaam in Vlaanderen was 'Oude Zak' in Brugge. Er werd *gegrapt* dat je daar alleen kunt wonen als je een oude zak bent.

3a Wat wordt er bedoeld met 'als je een oude zak bent'?

3b Als je in het Nederlands over iemand zegt: 'Wat een zak!', is dat dan positief of negatief bedoeld?

Het tv-programma *EditieNL* zond in februari 2016 een item uit over gekke straatnamen in Nederland. Lees eerst de vragen hieronder en bekijk dan [het fragment](#).

4a Er was ophef over een straatnaambordje in Utrecht. Ben je het eens met die ophef? Leg je antwoord uit.

4b Er worden vier gekke straatnamen genoemd. Welke naam vind jij het gekst?

4c Verslaggeefster Lonneke maakt een woordgrap aan het begin van haar verhaal. Wat zegt ze en wat betekent die uitdrukking?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Langemailalarm

Zijn er mensen die je lange mails sturen? Kijk dan goed uit je doppen, zeggen Amerikaanse onderzoekers. Volgens hen kunnen lange e-mails duiden op geheimen.

De wetenschappers bekeken 59.000 e-mails van 61 mensen die een groot geheim te verbergen hadden. Als ze een mail schreven aan de persoon voor wie ze iets geheim wilden houden, was die mail meestal langer dan normaal – zo blijkt uit *het onderzoek*. Door veel tekst in een mail te proppen, willen ze er zeker van zijn dat hun geheim een geheim blijft.

Maar er is meer aan de hand. Als mensen een geheim voor je hebben, schrijven ze vaker in de tegenwoordige tijd en gebruiken ze iets vaker *jij* en *jou*, en minder vaak *ik* en *mij*. Waarom ze dat doen? *Jij* en *jou* leiden de aandacht af van de schrijver van de mail. En met de tegenwoordige tijd verdoezelen ze het verleden, waar het geheim ontstaan is.

Nog een tip: als mensen een geheim voor je hebben, mailen ze je vaker dan normaal, en ze reageren erg snel op je mailtjes. Tijd om je mailbox onder de loep te nemen!

Vragen en opdrachten

Bespreek in de klas:

1a Als jullie iets geheim moeten houden voor iemand (bijvoorbeeld een *surpriseparty*), worden jullie dan stiller rondom die persoon of gaan jullie juist heel veel praten over andere dingen?

1b Hoe zit dat met e-mailen en appen? Stuur je meer of minder berichten? Lang of kort? Sneller dan normaal of wacht je juist een tijdje?

1c Merken jullie het als anderen iets geheimhouden?

Volgens onderzoek hebben e-mails van mensen met een groot geheim de volgende drie kenmerken: ze zijn langer dan gemiddeld, ze staan vaker in de tegenwoordige tijd en er wordt meer gebruikgemaakt van *jij* en *jou* dan van *ik* en *mij*.

2a Leg voor elk van de drie kenmerken uit waarom mensen met een geheim op deze manier schrijven.

2b Schrijven die mensen bewust of onbewust op deze manier, denk je? Leg je antwoord uit.

De etymologie is de wetenschap die onderzoekt waar woorden vandaan komen. Volgens Etymologiebank.nl komt het woord *geheim* van *te heyme*, dat 'thuis' betekent (*heyme*, *heem* of *heim* betekent 'huis').

3a Probeer de herkomst van het woord *geheim* uit te leggen.

3b Wat betekent de uitdrukking *Het is een publiek geheim*?

3c Waarom is dit eigenlijk een grapje (of een soort tegenstelling)?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Hoe moeilijk is de Engelse uitspraak?

Veel Nederlanders kunnen best goed Engels spreken, maar meestal hoor je aan hun uitspraak toch meteen dat ze niet uit Engeland komen, maar uit Nederland. Waar het precies aan ligt, is vaak lastig te zeggen, want het verschil met de uitspraak van de Engelsen zelf zit in kleine dingen.

In *dit filmpje* wordt een supporter van de Engelse voetbalclub Manchester United geïnterviewd. Voor de grap praat hij terug op de manier waarop de trainer van Manchester United praat. Op dat moment was dat de Nederlander Louis van Gaal.

Kun je horen waarom die supporter – die waarschijnlijk geboren en getogen is in Manchester – zo Nederlands klinkt? Een van de opvallendste dingen is dat hij *see* uitspreekt als ‘sjie’ in plaats van ‘sie’. De manier waarop Nederlanders de s-klank uitspreken, klinkt voor Engelsen namelijk als een *sj*. Het is voor ons heel moeilijk om te leren die s-klank *nét* wat anders uit te spreken.

“You have sjien that in the first half ...”

Maar gelukkig hebben ook mensen in andere landen zo hun problemen met de Engelse uitspraak. In *dit filmpje* proberen tien Duitsers het Engelse woord *squirrel* (‘eekhoorn’) uit te spreken.

Vragen en opdrachten

Bespreek in de klas:

1a Herkennen jullie het Engels van de supporter als ‘Nederlands Engels’?

1b Wat vinden jullie van je eigen uitspraak van het Engels?

1c Wordt er volgens jullie in de lessen Engels genoeg aandacht besteed aan de uitspraak van het Engels?

Veel mensen vinden een goede uitspraak van het Engels belangrijk. Vooral mensen met belangrijke posities in Nederland (zoals ministers) krijgen nog wel eens te horen dat ze meer op hun uitspraak moeten letten.

2a Waarom vinden veel mensen het belangrijk dat ministers het Engels accentloos uitspreken, denk je?

2b Vind je dat een goede uitspraak van het Engels voor sommigen (mensen met bepaalde beroepen) belangrijker is dan voor anderen? Leg je antwoord uit.

Sommige Nederlanders vertalen het Nederlands letterlijk naar het Engels. Dat levert grappige dingen op. De ‘taal’ die je dan krijgt, wordt *Dunglish* genoemd (een combinatie van *Dutch* en *English*).

Leg uit wat er met onderstaande uitspraken bedoeld wordt en wat er eigenlijk staat.

3a I hold from you!

3b I hate you welcome!

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

De taal van YouTubers

Misschien kijken jullie ook weleens naar YouTube-video's waar gamers een spelletje spelen. Als je dat doet, is je misschien opgevallen hoe vaak de deelnemers 'O mijn God' zeggen.

In [dit filmpje](#) kijkt een taalkundige naar Enzo Knol die een game speelt. Het valt hem op dat Enzo de woorden 'O mijn God' of, in het Engels, 'Oh my God' heel vaak zegt.

Er valt hem nog meer op, namelijk dat de Nederlandse en de Engelse versie wel goed uit elkaar gehouden worden: 'O mijn God' klinkt echt Nederlands en 'Oh my God' klinkt Engels. Bovendien worden ze allebei net een beetje anders gebruikt. De Engelse versie zeg je vooral als je stoer wilt doen, en de Nederlandse wanneer je je zorgen begint te maken.

Enzo Knol: "O my god."

Er zijn mensen die vinden dat je helemaal niet 'O mijn God' of 'Oh my God' moet zeggen. Voor christenen bijvoorbeeld is het woord *God* heilig. Ze vinden daarom dat je *God* niet zomaar in een uitroep mag gebruiken, en je mag het zéker niet gebruiken als je vloekt. Een bekende club die hier al heel lang voor strijdt, is de [Bond tegen vloeken](#).

Vragen en opdrachten

1a Zeg jij vaak 'O mijn God' of 'Oh my God'? Eén van de twee, of beide?

1b Als je beide zinnen weleens zegt, wanneer gebruik je dan de Nederlandse en wanneer de Engelse?

1c Klopt jouw antwoord bij 1b met wat er in de tweede alinea van de tekst staat over het gebruik van de zinnetjes door Enzo Knol?

Bespreek in de klas:

2a Zijn er naast 'Oh my God' andere Engelse woorden of uitdrukkingen die jullie gebruiken?

2b In wat voor soort situaties gebruiken jullie vaak Engels?

3a Vinden jullie dat 'O mijn God' en 'Oh my God' onder vloeken vallen? Leg je antwoord uit.

3b Zijn jullie weleens aangesproken op je taalgebruik? Wat vind je daarvan?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

- 1-2** Eigen antwoorden.
  - 3a** Dit betekent: 'als je een oude vent bent'.
  - 3b** Negatief. Het is een scheldwoord.
  - 4a** Eigen antwoord.
  - 4b** De vier namen die genoemd worden: Eendekotsweg, Voor de Blanken, Achter den Engelschen Pispot, Poepershoek.
  - 4c** Ze zegt dat gekke straatnamen 'schering en inslag' zijn. Als iets schering en inslag is, komt het vaak voor.
-

Antwoorden bij het tweede onderwerp

- 1** Eigen antwoorden.
  - 2a** De e-mails zijn langer omdat mensen extra veel over andere dingen schrijven. Ze staan in de tegenwoordige tijd om de ontvanger niet aan het verleden te laten denken. Tot slot staat er vaker *jij* en *jou* in om meer nadruk te leggen op de ontvanger dan op de afzender.
  - 2b** Eigen antwoord.
  - 3a** Iets geheimhouden betekent dat je het voor jezelf houdt: je houdt het privé, of beeldender gezegd: 'binnen je eigen huis'.
  - 3b** Het is iets wat eigenlijk niemand mag weten, maar wat iedereen tóch weet.
  - 3c** Als iedereen het weet, is het geen geheim meer.
-

Antwoorden bij het derde onderwerp

- 1** Eigen antwoorden.
  - 2a** Mogelijk antwoord: Waarschijnlijk wordt gedacht dat je serieuzer overkomt als je het Engels goed uitspreekt.
  - 2b** Eigen antwoord.
  - 3a** Er wordt bedoeld: 'ik hou van jou'. Er staat iets als: 'ik houd iets bij jou vandaan'.
  - 3b** Er wordt bedoeld: 'ik heet je welkom'. Er staat iets als: 'ik haat jou welkom'.
-

Antwoorden bij het vierde onderwerp

- 1 t/m 3** Eigen antwoorden.
-